

Sinte-watte? Sinte-Mette!

HANDLEIDING

Erfgoedpakket voor kinderen van
de derde kleuterklas t.e.m. het vierde leerjaar

KINDERSTAD
MECHELEN

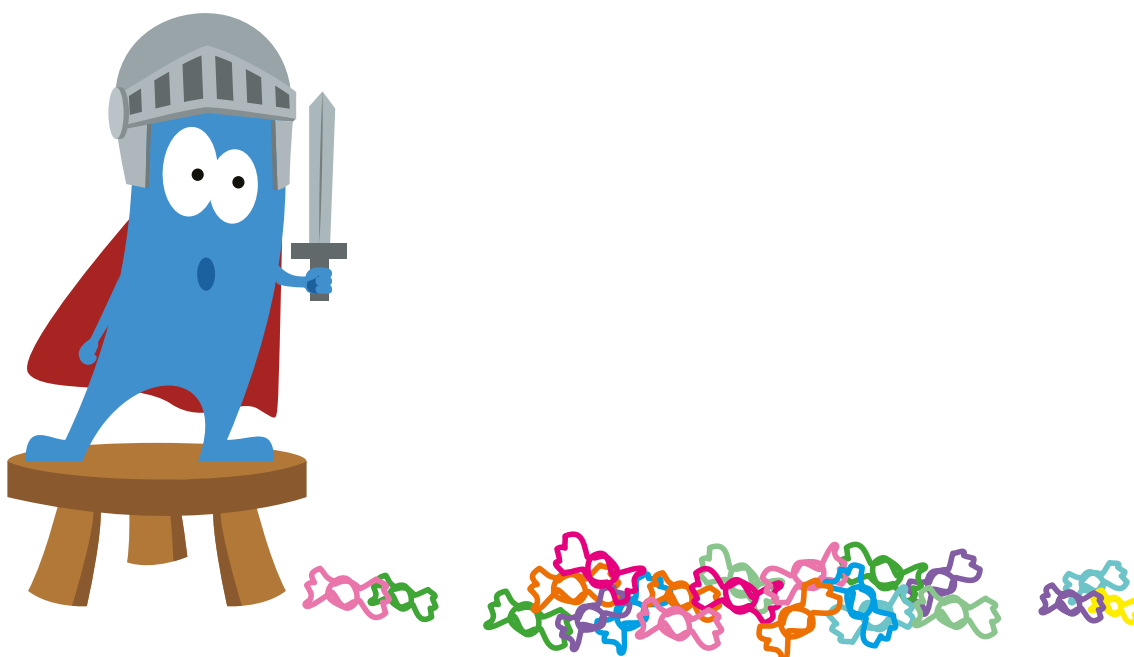
INLEIDING

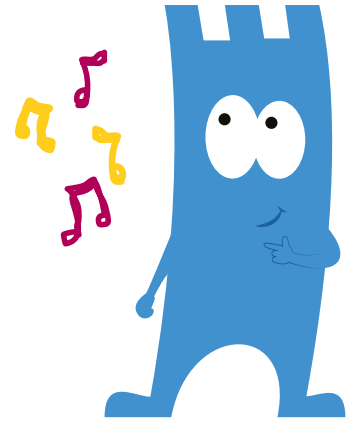
Beste leerkracht,

In tal van gemeenten in de Mechelse regio wordt de traditie van Sint-Maarten - 'Sinte-Mette' oep ze Mechels - levend gehouden door het enthousiasme van velen. De feestelijkheden rond 11 november krijgen op elke plek een eigen, originele invulling. Erfgoedcel Mechelen draagt graag haar steentje bij om deze traditie in stand te houden, vandaar dit educatief pakket. We reiken jou als leerkracht enkele handvaten aan om in de klas over de figuur, het verhaal en de gebruiken rond Sinte-Mette te werken. Alle lokale Sinte-Metteorganisaties, Mechelen Kinderstad en de Dienst Onderwijsondersteuning van de stad Mechelen schaarden zich achter dit plan. Vzw Casa Blanca zorgde voor een prachtige uitvoering en het resultaat ligt nu voor jou. We hopen dat het lesmateriaal jou en je collega's extra inspiratie bezorgt om met Sinte-Mette aan de slag te gaan in de klas. Het pakket bestaat uit twee delen. Eerst vertel je het verhaal 'Sinte-Watte?! Sinte-Mette!' aan de hand van vertelprenten aan de kinderen van je klas. Daarna kan je aan de slag met de creatieve opdrachten. Het materiaal dat je nodig hebt, kan je uitlenen bij Erfgoedcel Mechelen of downloaden op www.mechelen.be/sinte-mette-pakket. Meer uitleg hierover vind je op de volgende pagina.

We wensen jullie alvast veel plezier in de klas!

1. HET VERHAAL

Vertel het verhaal 'Sinte-Watte?! Sinte-Mette!' aan de kinderen van je klas. Er zijn verschillende mogelijkheden om het verhaal te vertellen:

MET EEN DIGITALE VERSIE

Download volgende twee documenten via www.mechelen.be/sinte-mette-pakket:

'**voorleestekst Sint-Watte?! Sinte-Mette!**' en '**prenten Sint-Watte?! Sinte-Mette!**'. Print de voorleestekst van het verhaal uit en hou die bij de hand. Open op een computer de PDF met de prenten van het verhaal. Zet dit document via 'Beeld' in 'modus volledig scherm'. Projecteer je beeldscherm door middel van een beamer of een digitaal bord zodat de hele klas mee kan kijken. Lees nu het verhaal voor en klik op de gepaste momenten op enter zodat de juiste prent te zien is.

MET EEN KAMISHIBAI-THEATER EN LOSSE VERTELPRENTEN

Ontleen de vertelplaten van het verhaal bij Erfgoedcel Mechelen. Plaats een kamishibaitheater vooraan in de klas. Schuif de vertelprenten er in zodat de kinderen het titelblad zien. Haal de eerste prent er uit. Lees het stukje tekst voor dat je op de achterkant ziet staan. Het hoort bij de prent die nu vooraan zit in het theatertje. Neem daarna ook deze prent weg en lees het stukje tekst voor op de achterkant. Zo ga je verder tot het verhaal rond is.

Uitleeninfo:

Wil je graag de vertelprenten uitleenen?

Heb je geen verteltheatertje of projector in je school? Geen nood. Erfgoedcel Mechelen heeft twee volledige exemplaren (verteltheater + platen) in huis. Je kan een afspraak maken om deze te ontfemen via erfgoedcel@mechelen.be.

2A. NAVERWERKING

3de kleuterklas, 1ste en 2de leerjaar

Wees vrij om te beslissen welke naverwerking het best bij jouw klasgroep past of maak zelf een geschikte mix van opdrachten voor jouw leerlingen. Achteraan deze handleiding vind je ook een kleurplaat.

Simon, Anne en Tom vieren samen Sint-Maarten en gaan dus zingen aan de deuren van de huizen in de buurt. Ze knutselen zelf een kostuum zodat ze zich kunnen verkleden als 'Sinte-Mette'.

Wie weet nog welke 4 dingen ze aantrekken? En wat ze allemaal meenemen op hun tocht? En waarom hebben ze die dingen mee?

1. EEN RODE MANTEL

Want toen Maarten een Romeinse soldaat was, droeg hij een rode mantel.

2. EEN MIJTER

Want toen Maarten een bisschop werd, kreeg hij een mijter.

3. EEN MUZIEKINSTRUMENT

Want op het feest van Sint-Maarten gaan kinderen rond langs de huizen om het lied van Sinte-Mette te zingen voor de mensen. Met een instrument in de hand klinkt het lied nog mooier.

4. EEN ZAKJE

Want in ruil voor een mooi optreden, krijg je een snoepje of cent als beloning. Het is dan wel handig als je een zakje bij je hebt om je cadeautjes in op te bergen.

 Ga dieper in op deze vier voorwerpen aan de hand van volgende vragen en activiteiten.

1. EEN RODE MANTEL

Wat voor bijzonders had Maarten nu ook weer gedaan met zijn mantel?

Hij sneed hem met zijn zwaard in twee delen en gaf een stuk aan de arme bedelaar

Tikkertje 'delen'

Eén kind is de tikker (koning winter) en die krijgt een muts op zijn/haar hoofd. Een ander kind is de verlosser (soldaat Maarten) en die krijgt een cape over zijn/haar schouders. De cape is een groot stuk krantenpapier. Alle andere kinderen zijn arme mensen die op straat leven. Koning winter probeert de arme mensen te tikken. Kinderen die getikt zijn, gaan in een klein bolletje liggen bibberen op de grond. De soldaat kan hen verlossen door zijn mantel (krantenpapier) in twee te delen en één stuk af te geven aan een bibberend persoon. Deze kan nu stoppen met bibberen en verandert ook in een verlosser.

2. EEN MIJTER

Welke heilige heeft ook een mijter op zijn hoofd?

Wie een bisschop is, mag een mijter op zijn hoofd zetten. Zo kregen Sint-Maarten (Sinte-Mette) en Sint-Nicolaas (Sinterklaas) dus ook een mijter. Die van Sinterklaas heeft een rode kleur maar meestal zijn mijters wit- of goudkleurig. Bij de Sint staat er een kruis op afgebeeld, maar soms zie je ook mijters met een omgekeerde T. Ze worden vaak mooi versierd met edelstenen en parels, borduursels en gouden linten.

Een mijter knutselen

Voor elk kind is eerst een 'basismijter' nodig. Neem een stuk ribbelkarton (ongeveer 70 cm x 30 cm) en draai het tot een buis (ribbeltjes binnenin). Meet af rond het hoofd van een kind en maak de buis met nietjes vast. Duw nu de buis plat en teken met een potlood de vorm van een mijter op de voor- en achterkant. Let hierbij op dat je zeker een 5-tal cm neemt als hoofdband. Knip nu op de lijnen die je hebt getekend. Juf/meester en kinderen krijgen de opdracht om thuis allerlei dingen te verzamelen die je makkelijk kan opkleven om de mijter te versieren: oud behangpapier, zilverpapier, goudfolie van bij de pralines, nepdiamantjes (vind je geregeld bij winkelketens zoals Zeeman), restjes wol, snoeppapier, isolatietape... Alle vondsten worden samengebracht in de klas en herverdeeld onder iedereen. Door samen te delen, kunnen de kinderen nu hun mijter versieren.

3. EEN MUZIEKINSTRUMENT

Op 11 november gaan veel kinderen Sinte-Mettezingen.

Wie heeft dit al eens gedaan? Welk lied heb je dan gezongen? En had je ook een instrument mee? Er bestaan verschillende liedjes en ze worden gezongen 'oep ze Mechels'. Is er iemand in de klas die in het Mechels dialect kan spreken?

Sinte-Mette luisteren

Ga naar de website www.mechelen.be/sinte-mette-pakket en luister samen naar enkele liederen. Of download de liedjesmap om verder in te gaan op de Sinte-Metteliedjes.

4. ZAKJE

Hoe kan je er voor zorgen dat je veel snoep verzamelt in je zakje?

Sinte-Mettezingen is 'geven' en 'nemen'. Je krijgt niet zomaar snoep. Enkel wie zijn best doet om zich goed te verkleden en om het lied mooi te zingen, zal beloond worden.

Geven en nemen

Verdeel de klas in groepjes. Elk groepje denkt na over iets speciaals om te doen voor de rest van de klas. Een liedje zingen? Een dansje tonen? Misschien een les voetballen geven tijdens de speeltijd? De klas netjes opruimen of een andere klastaak overnemen? De drinkbikers ophalen of de stoelen rechtzetten?

Elk groepje schrijft of tekent zijn idee op een papier. Verzamel deze papiertjes in een zak en hang die ergens op in de klas. Trek regelmatig een briefje en laat de kinderen uitvoeren wat ze hebben bedacht. Uiteindelijk zal iedereen iets 'geven' en iets 'nemen'.

2B. NAVERWERKING

3de en 4de leerjaar

Al vele jaren is het in Mechelen de gewoonte om op 11 november Sinte-Mette te vieren. Groepjes kinderen trekken dan verkleed met bisschopsmijter en mantel van deur tot deur en zingen het Sinte-Mettelied. Het is een traditie die ouders doorgeven aan hun kinderen.

SINTE-METTEZINGEN, EEN TRADITIE

Wat is een traditie?

Een traditie is een gewoonte die al jaren bestaat bij een bepaalde groep mensen. Het kan een herdenking zijn, een feest of het doorgeven van een verhaal. Je kan een traditie niet 'vastnemen' en bewaren in een museum. Je kan het enkel zien of beleven als het gebeurt.

Om te zorgen dat een traditie blijft bestaan, is het dus belangrijk dat mensen er blijven over praten en de traditie blijven uitvoeren. Enkele **voorbeelden van tradities**:

- een kerstboom zetten in de kerstperiode
- kaarsjes uitblazen op je verjaardagstaart
- een jaarlijkse stoet in je dorp of stad
- in China vieren ze Nieuwjaar altijd met een groot vuurwerk
- ...

Het zingen voor Sinte-Mette en het feest dat er bij hoort is ook zo een traditie. Het is belangrijk dat de kinderen in Mechelen Sinte-Mette blijven zingen. Anders zullen hun kinderen of kleinkinderen het misschien niet meer doen en dan gaat de traditie verloren.

ZELF SINTE-METTE ZINGEN

Wie heeft zelf al eens Sinte-Mette gezongen? Hoe was dat?

Deden jullie ouders of grootouders dat? Deden ze dat op dezelfde manier?

Wie heeft al iets bijzonders meegemaakt?

Wie kan er een foto meebrengen van zichzelf in Sinte-Mettekostuum?

Wie kent het lied van Sinte-Mette?

Weten jullie dat er verschillende versies bestaan?

Wie gaat dit jaar Sinte-Mettezingen?

Indien de kinderen zelf willen zingen van deur tot deur op 11 november, zullen ze zich wat moeten voorbereiden. Op www.mechelen.be/sinte-mette-pakket kunnen ze alvast eens luisteren naar de Sinte-Metteliedjes.

Laat je leerlingen even brainstormen over hoe ze zelf een mijter of mantel zouden kunnen maken. Maak één van de twee verkleedstukken in de klas en stimuleer de leerlingen om thuis verder aan de slag te gaan.

EEN MIJTER KNUTSELEN

Zie idee bij naverwerking A.

EEN MANTEL MET SLUITSYSTEEM

Heel vaak knopen kinderen een oud laken rond zich als mantel. Alleen is dat niet altijd zo mooi of praktisch. Kunnen de kinderen zelf een alternatief bedenken voor een gewone knoop? Met welk materiaal of welke techniek kan je een lap stof rond je hals vastmaken? Met een touw, haakjes, ketting, klittenband, plakband, door te naaien, met een sluitspeld, met een splitpen...

Materiaal (per kind):

- een stuk stof waarvan de lengte dubbel zo lang is als de breedte (bijvoorbeeld, 60 cm x 120 cm, liefst in het rood)
- een stift en een schaar
- een stuk karton, een potlood en lijm
- goud- of zilverpapier (goudfolie van pralines kan je kopen bij winkelketens zoals AVA)
- een mooi lint of touwtje van ongeveer 40 cm
- twee grote veiligheidsspelden

Hoe maak je het?

Plooi het stuk stof in twee tot een vierkant. Teken twee bogen op de stof volgens de foto en knip daarna op de lijnen. De vorm van de cape is klaar. Nu nog een sluiting maken zodat de cape niet van de schouders valt. Knoop de twee uiteinden van het lint vast in het kleine rondje van elke sluitspeld. Neem dan een stuk karton, teken er acht kleine rondjes op en knip ze uit. Kleef op de voor- en achterkant van elk schijfje goud- of zilverfolie. Prik op elke sluitspeld vier rondjes en spreid ze mooi open. Maak de sluitspelden nu vast aan de cape. **KLAAR!**

SINTE-METTE VROEGER EN NU, HIER EN DAAR

De manier waarop de kinderen nu Sinte-Mette vieren, verschilt wel een beetje van vroeger. Toen waren het vaak de kinderen uit arme gezinnen die van deur tot deur gingen. Het was een ideaal moment om het meestal magere menu met wat lekkers aan te vullen. Vandaag kunnen alle kinderen Sint-Maarten gaan zingen. Sint-Maarten wordt niet enkel in Mechelen gevierd, ook andere steden in België vieren het Sint-Maartensfeest. En ook in het buitenland (Nederland, Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk,...) wordt de goedheid van Sint-Maarten herdacht. Elk bedacht zijn eigen manier om dit feest te vieren.

ZELF EEN KAMISHIBAI-VERHAAL MAKEN (OVER SINT-MAARTENTRADITIES)

Verdeel de klas in 5 groepjes en geef hen elk een infokaartje (zie verder in deze handleiding) over een bepaald Sint-Maartensgebruik. Samen lezen ze wat erop staat. Elk kind van het groepje maakt daarna één tekening (op een A3-blad) die past bij hun Sint-Maartensfeest. Dit kan gewoon met potlood of stift. Heb je meer tijd? Laat ze ook andere materialen gebruiken. Als iedereen klaar is, is het tijd voor de presentaties. Elk groepje kan aan de hand van hun tekeningen vertellen wat er op hun infokaartje stond. Indien je een kamishibai-theater hebt in de klas of school, kunnen ze de zelfgemaakte prenten erin schuiven voor de presentatie.

INFOKAART

SINT-MAARTEN IN MECHELEN

Sinte-Mette oep de kruk

Al heel lang gaan groepjes kinderen in Mechelen Sinte-Mette zingen. Maar vroeger droegen de kinderen een 'Sinte-Mette oep de kruk' mee. Dat ging zo: de kleinste en lichtste van de bende, verkleed als Sint-Maarten, zat op een draagstoel. Die werd gedragen door andere kinderen. Om het helemaal af te maken had die Sinte-Mette ook nog een pollepel in de hand. Na het zingen werd daar een snoepje of cent in gelegd.

Splits het verhaal op in 6 beelden of gebeurtenissen:

- Titelblad: Sint-Maarten in Mechelen.
- Kinderen zingen Sinte-Mette aan een deur.
- Een kruk.
-
-
-

INFOKAART

SINT-MAARTEN IN OOSTENRIJK EN DUITSLAND

Sint-Maartensganzen

Volgens een oud verhaal was Maarten een beetje verlegen. Toen men hem kwam vragen om bisschop te worden, verstopte hij zich meteen in een ganzenhok. Het gesnater van de ganzen zorgde ervoor dat Maarten onmiddellijk gevonden werd. Niet veel later besliste hij dan toch om bisschop te worden. Daarom staat er bij de feestvierders in Oostenrijk en Duitsland steeds een lekkere gebakken gans op het menu.

Splits het verhaal op in 6 beelden of gebeurtenissen:

- Titelblad: Sint-Maartensganzen in Oostenrijk en Duitsland.
- Maarten met verlegen wangetjes.
- Maarten in een ganzenhok.

INFOKAART

SINT-MAARTEN IN HOMBEEK

De pop van Sinte-Mette den oude

In Hombeek stapt er een lichtstoet door het dorp op de laatste zondag voor 11 november. De soldaat Maarten wordt dan op een wagen door de straten gereden. Hij deelt snoep uit aan de kinderen. Na de stoet verzamelt iedereen rond een pop die Maarten voorstelt als soldaat: "Sinte-Mette den oude". De pop wordt verbrand! De soldaat Maarten bestaat dan niet meer, hij is veranderd in een nieuwe Maarten: de bisschop Sint-Maarten.

Splits het verhaal op in 6 beelden of gebeurtenissen:

- Titelblad: De pop van Sinte-Mette den oude in Hombeek.
- Mensen met kaarsjes in hun handen lopen in stoet.
- De soldaat Maarten staat op een wagen.

INFOKAART

SINT-MAARTEN IN LIMBURG

Sint-Maartensvuur

In veel steden in Limburg verzamelen de feestvierders in de kerk op de vooravond van 11 november. Ze luisteren er naar het verhaal van Sint-Maarten. Daarna steken ze lampionnen aan en wandelen ze in stoet naar een plek waar een groot vuur wordt aangestoken. Iedereen is welkom om er zich te komen opwarmen bij het vuur met een warm drankje.

Splits het verhaal op in 6 beelden of gebeurtenissen:

- Titelblad: Sint-Maartensvuur in Limburg.
- Mensen verzamelen in de kerk.
- Maarten deelt zijn mantel met de bedelaar (verhaal waar de mensen naar luisteren).
-
-
-

INFOKAART

SINT-MAARTEN IN IEPER EN VEURNE

Bietenkoppen

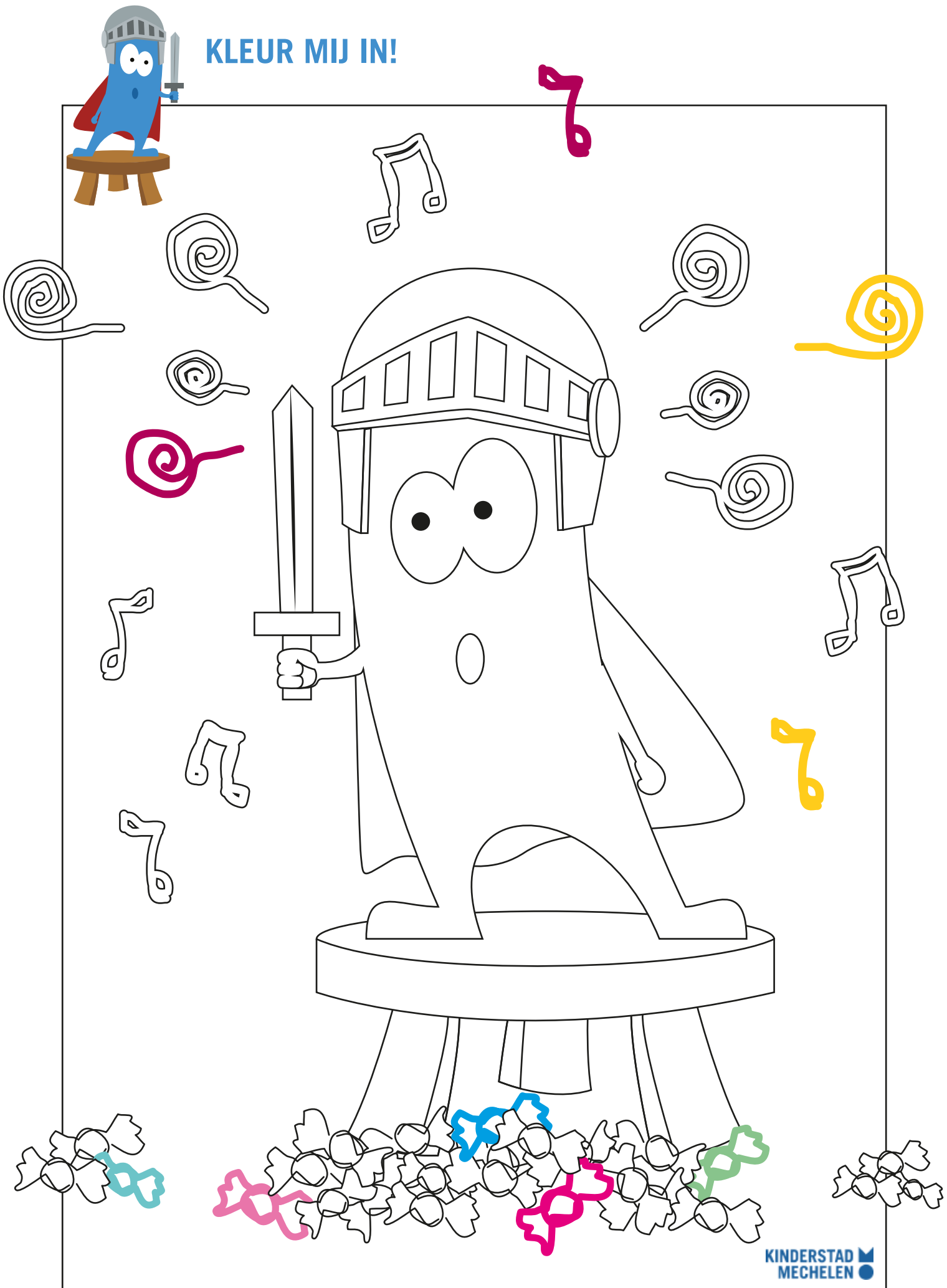
In Ieper en Veurne maken de kinderen bietenkoppen. Ze maken een suikerbiet helemaal hol en snijden er de vormen van ogen, neus en mond uit. Ze hangen de bietenkop met een ijzerdraad aan een stok en doen er een kaarsje in. De suikerbiet, die uit de donkere grond komt, maakt met zijn kaars de nacht wat lichter. Net zoals Sint-Maarten! Want hij bracht voor heel wat mensen een beetje licht in de duisternis.

Splits het verhaal op in 6 beelden of gebeurtenissen:

- Titelblad: Bietenkoppen in Ieper en Veurne.
- Een suikerbiet en mes.
- Een suikerbiet met uitgesneden gezichtje.
-
-
-

KLEUR MIJ IN!

COLOFON

EINDTERMEN

- Mens en maatschappij – Mens - Ik en de ander
- Mens en maatschappij – Tijd – Historische tijd
- Muzische vorming – Beeld
- Muzische vorming – Muziek
- Muzische vorming – Drama
- Muzische vorming – Attitudes
- Nederlands – Spreken
- Sociale vaardigheden – Domein Relatiewijzen
- Wetenschappen en techniek - Techniek

COLOFON

Dit Sinte-Mettedossier kwam tot stand met de inhoudelijke steun van vele betrokkenen: Basisschool De Zonnebergen Walem, Dienst Onderwijsondersteuning Mechelen, Dorpshuis Hombeek, Dorpshuis Walem, Dorpsraad Walem, Heemkundige Kring, Hoembeka, Mechelen Kinderstad, Sinte-Mettecomité Hombeek, Tom Kestens, Sinte-Mettegenootschap, Wijkhuis Battel, Wijkraad Battel.

COÖRDINATIE

Erfgoedcel Mechelen

CREATIE

vzw Casa Blanca
Stad Mechelen, dienst Marketing & Communicatie